

PRÁVNÍ INSTITUTY

Nástroje dluhového financování podniků
z pohledu daňového práva

Nástroje dluhového financování podniků z pohledu daňového práva

Radek Halíček

Vzor citace:

Halíček, R. Nástroje dluhového financování podniků z pohledu daňového práva. 1. vydání. Praha: C. H. Beck, 2025, 227 s.

Bibliografické informace Národní knihovny České republiky. Národní knihovna České republiky uvádí tuto publikaci v České národní bibliografii. Podrobné bibliografické údaje jsou k dispozici na internetu na adrese <https://www.nkp.cz/>.

Monografií napsal JUDr. Ing. Radek Halíček, Ph.D.

Vydalo Nakladatelství C. H. Beck, s. r. o. v Praze v roce 2026

Jungmannova 750/34, 110 00 Praha, Nové Město, e-mail: beck@beck.cz

Odpovědný redaktor: JUDr. PhDr. Vratislav Košťál, Ph.D.

Vydání první

Sazba: SV, spol. s r. o.

Tisk: Marten spol. s r. o.

© Nakladatelství C. H. Beck, 2026

ISBN 978-80-7699-040-1

O autorovi

JUDr. Ing. Radek Halíček, Ph.D. (*1973) je advokát specializující se na oblast finančního práva s dlouhou zkušeností zejména v oboru přeshraničních transakcí, bankovníctví a investičních fondů. Je absolventem Právnické fakulty Univerzity Karlovy, studoval též na dalších univerzitách v České republice, Velké Británii a USA. V současnosti působí jako předseda správní rady a řídicí partner mezinárodní poradenské společnosti KPMG pro region střední a východní Evropy.

Obsah

O autorovi	V
Seznam použitých zkratk	XIII
Úvod	1
KAPITOLA I. Dluhové financování	5
1. Pojem dluhového financování podniku	5
2. Volba mezi kapitálem a dluhovým financováním z ekonomického hlediska.....	6
3. Vliv daňového práva na volbu mezi kapitálem a dluhovým financováním	8
KAPITOLA II. Financování podniků v kontextu ekonomického a právního prostředí	11
1. Dluhové a kapitálové financování podniků ve světovém srovnání....	11
2. Vliv právního prostředí na strukturu dluhového a kapitálového financování	16
3. Souvislost struktury financování podniků s ekonomickým růstem	17
4. Souvislost struktury financování podniků s důsledky hospodářských krizí	18
KAPITOLA III. Přístup daňového práva k dluhovému a kapitálovému financování	21
1. Pojem nákladů financování	21
2. Fiskální dopady obecné uznatelnosti nákladů dluhového financování	22
3. Makroekonomické a společenské dopady dluhového zatížení	23
4. Historické přístupy k problému excesivního dluhového financování	24
5. Koncept nízké kapitalizace ve světovém kontextu	26
5.1 Financování podléhající pravidlům nízké kapitalizace	27
5.2 Definice kapitálu pro účely nízké kapitalizace	30
6. Koncept převodních cen ve světovém kontextu	30
7. Koncept incentivizace kapitálu.....	32
7.1 Belgie.....	33
7.2 Itálie	33

7.3	Kypr	34
7.4	Malta	34
7.5	Polsko	34
7.6	Portugalsko	35

KAPITOLA IV. Vliv mezinárodního práva a mezinárodních

organizací	37
1. Smlouvy o zamezení dvojího zdanění	37
1.1 Článek 9 – Sdružené podniky (<i>Associated Enterprises</i>)	38
1.2 Článek 10 – Dividendy (<i>Dividends</i>)	39
1.3 Článek 11 – Úroky (<i>Interest</i>)	39
1.4 Článek 23 – Zamezení dvojího zdanění (<i>Elimination of Double Taxation</i>)	40
1.5 Článek 24 – Zásady rovného nakládání (<i>Non-discrimination</i>)	40
1.6 Článek 25 – Řešení případů cestou dohody (<i>Mutual Agreement Procedure</i>)	41
2. Další iniciativy OECD	41
3. Akční plán BEPS 42	
3.1 BEPS 4: Omezení eroze základu daně odpočtem úroků a dalšími platbami	44
3.2 Omezení nákladů pevným poměrem k zisku	45
3.3 Možnost skupinového poměru	45
3.4 Cílené opatření proti zneužívání	45
4. Výsledky a implementace Akčního plánu BEPS	46

KAPITOLA V. Vliv unijního práva

1. Primární právo Evropské unie	49
2. Judikatura SDEU	50
3. Sekundární právo Evropské unie	51
3.1 Směrnice o společné úpravě zdanění úroků a licenčních poplatků	51
3.2 Směrnice o vyhýbání se daňovým povinnostem	52
3.3 Směrnice týkající se hybridních nesouladů	53
3.4 Minimální efektivní daňová sazba	54
3.5 Směrnice o povinném hlášení přeshraničních uspořádání	55
4. Zatím neschválené normy sekundárního práva	56
4.1 Společný konsolidovaný základ daně z příjmů podniků	56
4.2 Směrnice BEFIT	57
4.3 Směrnice o převodních cenách	58
4.4 Směrnice DEBRA	58
4.5 Směrnice o boji proti zneužívání schránekových entit	62
4.6 Směrnice FASTER	64
4.7 Směrnice HOT	66

KAPITOLA VI. Věcný vývoj české úpravy	67
1. Historická úprava.....	67
1.1 Obecný test daňové uznatelnosti.....	67
1.2 Test příjmů osvobozených od daně	67
1.3 Test příjmů nezahrnovaných do základu daně.....	68
1.4 Test nízké kapitalizace	70
1.5 Test převodních cen.....	71
2. Moderní úprava	72
2.1 Nadměrné výpůjční výdaje.....	73
2.2 Hybridní nesoulady	74
KAPITOLA VII. Vývoj české úpravy v čase	77
1. Úprava v letech 1993–1996: Nová daňová soustava	77
2. Úprava v letech 1994–1997: Podpora zahraničních investic.....	78
3. Úprava v letech 1995–1997: Rozšíření množiny „úvěrů a půjček“.....	79
4. Úprava v letech 1998–2004: Nízká kapitalizace jen u spojených osob.....	80
5. Úprava v letech 2005–2007: Zahrnutí financování od sesterských podniků.....	80
6. Úprava v roce 2008: Zpřísnění pravidel nízké kapitalizace	82
7. Úprava v roce 2009: návrat k tradičním pravidlům	83
8. Úprava v roce 2010: Sjednocení pravidel nízké kapitalizace.....	86
9. Úprava v letech 2010–2018: Formální změny.....	86
10. Úprava v letech 2019–2023: Implementace směrnice ATAD	87
11. Úprava od roku 2024: Uplatnění dorovnávací daně, zvýšení daňových sazeb.....	88
KAPITOLA VIII. Současná úprava nákladů financování z hlediska přímých daní	91
1. Zdanění příjmů z dluhového financování.....	91
2. Obecné podmínky daňové uznatelnosti nákladů financování	93
3. Omezení uznatelnosti nákladů financování v případě nízké kapitalizace	93
3.1 Poměr zadlužení ve vztahu ke kapitálu podniku	93
3.2 Definice úvěrových finančních nástrojů podléhajících nízké kapitalizaci.....	94
3.3 Definice spojených osob	95
3.4 Možnost odečíst i vyloučené náklady	95
3.5 Vyloučené úroky jako zdanitelný příjem.....	96
3.6 Uplatnění zvláštní sazby daně.....	97
3.7 Odvod daně vybírané podle zvláštní sazby daně	98
4. Omezení uznatelnosti nákladů financování pravidly převodních cen	98
4.1 Požadavek tržního odstupu	98

4.2	Zjištění převodní ceny	99
4.3	Překlasifikace na podíl na zisku	100
5.	Omezení uznatelnosti nadměrných výpůjčních výdajů.....	100
5.1	Pravidla pro odpočet nadměrných výpůjčních výdajů.....	101
5.2	Pojem nadměrných výpůjčních výdajů.....	101
5.3	Definice výpůjčních výdajů.....	102
5.4	Daňový zisk před úroky, zdaněním a odpisy.....	103
5.5	Přenos do dalších zdaňovacích období.....	103
5.6	Výjimky z omezení pravidly nadměrných výpůjčních výdajů.....	104
6.	Úpravy základu daně v důsledku rozdílné právní kvalifikace	104
7.	Vyloučení uznatelnosti nákladů financování participujícího na zisku podniku	106
8.	Omezení uznatelnosti nákladů financování podmínkou úhrady ..	106

KAPITOLA IX. Současná úprava nákladů financování z hlediska

nepřímých daní.....	107
1. Poskytnutí dluhového financování z hlediska DPH.....	107
2. Přijaté dluhové financování z hlediska DPH.....	108
3. Poskytnutí financování v rámci vedlejší činnosti.....	108

KAPITOLA X. Režim zdanění specifických nástrojů dluhového financování

1. Emise dluhopisů	111
1.1 Dluhopisy s pevným nebo pohyblivým kupónem	112
1.2 Dluhopisy s velmi nízkým nebo nulovým kuponem.....	112
1.3 Syntetické a strukturované dluhopisy	113
1.4 Státní dluhopisy	114
1.5 Eurodluhopisy	114
1.6 Tzv. korunové dluhopisy	115
2. Směnečný program	116
3. Faktoring.....	117
4. Leasing	119

KAPITOLA XI. Režim zdanění specifických typů podniků

1. Banky	123
1.1 Základní testy daňové uznatelnosti.....	123
1.2 Pravidla nízké kapitalizace.....	124
1.3 Pravidla ATAD	126
1.4 Pravidla převodních cen	126
1.5 Další specifická pravidla u bank	126
2. Pojišťovny a další finanční instituce.....	127
3. Podniky účtující podle Mezinárodních účetních standardů	128
4. Stálé provozovny zahraničních podniků	132

KAPITOLA XII. Režim zdanění specifických transakcí	139
1. Akviziční financování.....	139
1.1 Omezení daňové uznatelnosti akvizičního dluhu	140
1.2 Doktrína zneužití práva v akvizičních scénářích	141
1.3 Eroze kapitálu v akvizičních scénářích.....	144
2. Dluhové financování výplaty nerozděleného zisku podniku.....	146
3. Distribuce financování v rámci podnikatelského uskupení	148

KAPITOLA XIII. Výkladová činnost české daňové správy v oblasti financování podniků	153
1. Povaha a právní význam výkladů daňové správy	153
2. Formy výkladové činnosti české daňové správy	154
3. Výkladová činnost ve vztahu k otázce nízké kapitalizace	155
3.1 Náklady financování podléhající testu nízké kapitalizace	156
3.2 Zjištění stavu kapitálu a úvěrových finančních nástrojů.....	157
3.3 Náklady financování závislé na zisku	158
3.4 Náklady financování podléhající podmínce skutečné úhrady	158
3.5 Doporučený postup výpočtu vyloučených nákladů	158
3.6 Překlasifikace vyloučených nákladů na podíl na zisku.....	159
4. Výkladová činnost týkající se výplaty odměny za poskytnutí financování	160
5. Výkladová činnost k aplikaci pravidel směrnice ATAD	160
6. Výkladová činnost v oblasti převodních cen	162
7. Koordinační výbor Komory daňových poradců ČR	164

KAPITOLA XIV. Vliv judikatury na daňové otázky financování podniků.....	165
1. Judikатурní vývoj v oblasti nákladů financování	165
2. Vliv judikatury v oblasti nízké kapitalizace.....	165
2.1 Okamžik, ke kterému se posuzuje spojení osob	166
2.2 Výklad pojmu „účást na vedení“	167
2.3 Spojení osob v případech zajišťovacího převodu práva.....	168
2.4 Nízká kapitalizace ve vztahu ke smlouvám o zamezení dvojího zdanění	170
3. Otázka zneužití práva v oblasti nákladů financování.....	175
4. Otázka hospodářského důvodu dluhového financování podniku	178

KAPITOLA XV. Srovnání zahraniční úpravy.....	181
1. Implementace omezení odpočtu nákladů financování podle směrnice ATAD	182
1.1 Omezení odpočtu nadměrných finančních výdajů poměrem k EBITDA.....	182
1.2 Částka dovoleného odpočtu <i>de minimis</i>	183
1.3 Přenos odpočtu a nevyužitá kapacita do jiných období	184

1.4	Osobní a věcné výjimky z aplikace směrnice ATAD	186
1.5	Úlevná opatření pro aplikaci v podnikatelských uskupeních	187
1.6	Pravidla pro hybridní nesoulady.....	188
2.	Současná úprava nákladů financování ve vybraných zemích	
	Evropské unie	190
2.1	Německo	190
2.2	Francie.....	191
2.3	Itálie	192
2.4	Španělsko.....	193
3.	Současná úprava nákladů financování v evropských zemích mimo Evropskou unii	193
3.1	Spojené království	193
3.2	Jersey, Guernsey, Isle of Man.....	194
3.3	Švýcarsko	194
4.	Současná úprava nákladů financování ve vybraných neevropských zemích	195
4.1	Spojené státy americké.....	195
4.2	Japonsko	195
4.3	Brazílie.....	196
	Závěr	197
	Seznam použité literatury	205
	Seznam použité judikatury	213

KAPITOLA IV.

Vliv mezinárodního práva a mezinárodních organizací

Vnitrostátní vývoj pravidel, které upravují podmínky odpočtu nákladů financování, byl ovlivněn i vývojem na poli mezinárodního daňového práva a činností některých mezinárodních organizací. Velmi významnou roli zde sehrává mezivládní Organizace pro hospodářskou spolupráci a rozvoj (OECD), která má v oblasti daní za cíl koordinaci daňové politiky a standardů mezi státy za účelem podpory jejich ekonomického růstu a vzájemné spolupráce.⁷²

1. Smlouvy o zamezení dvojího zdanění

Smlouvy o zamezení dvojího zdanění jsou mezistátní smlouvy, jejichž účelem je zabránit dvojímu zdanění příjmu situaci, když osoba nebo podnik jednoho smluvního státu získává příjem z druhého smluvního státu. Smlouvy omezují právo smluvního státu požadovat v určitém případě placení daně od osoby, která v tomto státě podléhá zdanění podle vnitrostátních daňových předpisů tohoto státu.⁷³ Některá ze standardních ustanovení těchto smluv se dotýkají nákladů dluhového financování. Příkladem může být úrok, který podnik v jednom státě platí věřiteli v druhém státě. Není neobvyklé, že daňové právo prvního státu takový příjem podrobuje zdanění v tomto státě, případně požaduje po dlužníku provést srážku a odvod daně za věřitele z druhého státu. Tentýž úrokový příjem ovšem pravidelně podléhá zdanění i ve státě věřitele na základě pravidel daňového práva tohoto státu. Tuto situaci smlouva o zamezení dvojího zdanění v mnoha případech řeší tím, že možnost zdanění dovolí pouze druhému státu. První stát se uzavřením smlouvy o zamezení dvojího zdanění práva zdanit tento příjem vzdává, a jeho jinak platná vnitrostátní pravidla o zdanění takového příjmu nemohou být uplatněna. Úrokový příjem pak zdaní

⁷² OECD je mezivládní organizací založená v roce 1961 na podporu ekonomického růstu a světového obchodu. Sdružuje 38 zemí s celkovým podílem přesahujícím 60 % světového hrubého domácího produktu. Jejím členem je i Česká republika. Viz <https://www.oecd.org/about/>.

⁷³ Viz *Bakeš, M., Karfíková, M., Kotáb, P., Marková, H. aj.* Finanční právo. 6. vydání. Praha: C. H. Beck, 2012, s. 280.

pouze věřitel ve svém státě,⁷⁴ dlužník je povinnosti srazit a odvést daň zbaven.

Smlouvy o zamezení dvojího zdanění jsou pravidelně sjednávány podle standardních modelových vzorů, přičemž smlouvy mezi hospodářsky vyspělými státy jsou s určitými možnými odchylkami založeny na vzorové smlouvě vypracované OECD, smlouvy mezi hospodářsky vyspělými a rozvojovými státy jsou obvykle sjednávány podle vzorové smlouvy a doporučení Organizace spojených národů.⁷⁵ Na problematiku dluhového financování mohou mít dopad tato typická ustanovení smluv o zamezení dvojího zdanění:

1.1 Článek 9 – Sdružené podniky (*Associated Enterprises*)

Článek 9 upravuje aplikaci principu tržního odstupu (*arm's length principle*) u přeshraničních transakcí mezi spojenými osobami, a dovoluje případné dodanění zisku, který by byl v takových situacích vykázan nezávislými osobami. Neposkytuje vodítko pro možnou situaci, když vnitrostátní předpisy jednoho státu zároveň omezí odpočitatelnost části nákladů financování například z důvodu nízké kapitalizace podniku. Komentář k Modelové smlouvě OECD přijatý Výborem pro daňové záležitosti OECD (*Committee on Fiscal Affairs*), který reprezentuje představitelé daňových správ, uvádí, že uplatňování pravidel nízké kapitalizace národními státy by obvykle nemělo vést k doměření zdanitelných příjmů domácího podniku nad úroveň příjmů, který by podniku byly doměřeny s využitím principu tržního odstupu.⁷⁶ Většina států proto nepovažuje článek 9 ve vztahu k uplatňování domácích pravidel nízké kapitalizace za omezující.⁷⁷ Nejsou informace ohledně případného úspěšného využití článku 9 smluv o zamezení dvojího zdanění k omezení uplatnění vnitrostátních pravidel omezujících odpočet nákladů financování v přeshraničních situacích.⁷⁸

⁷⁴ I pokud smlouvy o zamezení dvojího zdanění alokují právo zdanění jednomu státu, je to pouze oprávnění tohoto státu, které se může rozhodnout nevyužít. Smlouvy o zamezení dvojího zdanění neukládají státům povinnost zdanění.

⁷⁵ *Ibid.* s. 282.

⁷⁶ Z hlediska českého daňového práva není tzv. vzorová smlouva o zamezení dvojího zdanění příjmu a majetku OECD ani její komentář závazným právním předpisem. Lze jich však ve smyslu čl. 32 Vídeňské úmluvy o smluvním právu použít jako doplňkový prostředek k výkladu případných nejednoznačných, nejasných nebo k protismyslnému výsledku vedoucích smluvních ujednání. K této otázce též rozhodnutí KS v Českých Budějovicích ze dne 19. května 2004, č.j. 10 Ca 28/2004-55, cit. v rozsudku NSS dne 10. února 2005, sp. zn. 2 AfS 108/2004. Blíže též viz kapitola XIV. oddíl 2.4.

⁷⁷ Podle některých autorů však tento postup není vyloučen, viz kupříkladu *Fernandes, S. Arm's Length Principle and the Issue of Thin Capitalisation*. *Revista Direito Tributário Internacional Atual* 3/2017, s. 209-237. Instituto Brasileiro de Direito Tributário, 2017.

⁷⁸ Viz *Piltz, D. International Aspects of Thin Capitalization: General Report*. In *Cahiers de droit fiscal international*, volume LXXXII, subject II, s. 130. The Hague: Kluwer Law International, 1996.

1.2 Článek 10 – Dividendy (*Dividends*)

Článek 10 upravuje zdanění příjmů z podílů na společnosti (dividendy). Do kategorie dividend jsou obvykle zahrnuty i příjmy z jiných společenských práv (*other corporate rights*), které jsou podrobeny stejnému zdanění jako příjmy z akcií podle daňových předpisů státu, jehož je společnost, která rozdílí zisk, rezidentem.

Podle Výboru pro daňové záležitosti jsou za dividendy považovány i úroky z půjček, u kterých nese věřitel rizika spojená s dlužníkem. Otázku, jestli věřitel nese rizika spojená s dlužníkem, je podle Komentáře k Modelové smlouvě OECD nutné posuzovat individuálně s ohledem na konkrétní podmínky úvěru, například zda úvěr značně převyšuje jakékoliv jiné vklady do majetku společnosti nebo byl poskytnut k vyrovnání úbytku podstatné části majetku a není pokryt likvidními aktivy, zda se věřitel podílí na zisku společnosti, zda je splácení úvěru podřízeno nárokům jiných věřitelů nebo výplatě dividend, zda výše nebo výplata úroků závisí na zisku společnosti, či zda smlouva o úvěru neobsahuje žádné přesné ustanovení o lhůtě splatnosti.

Zmíněné stanovisko Výboru pro daňové záležitosti vyjádřené v Komentáři k Modelové smlouvě OECD, které přehlíží podmínku spojení příjmu s existencí jistých práv na společnosti, se nezdá být přesvědčivě odůvodněno žádným z článku 10 Modelové smlouvy, je však v praxi obvykle následováno většinou daňových správ zemí OECD.⁷⁹ Podle českého NSS je tento výklad modelového článku 10 nesprávný.⁸⁰

1.3 Článek 11 – Úroky (*Interest*)

Článek 11 upravuje zdanění úroků. Úroky z půjček, úvěrů a dalších dluhových finančních instrumentů podléhají zdanění pouze ve státě věřitele. Výraz „úroky“ označuje příjmy z pohledávek jakéhokoliv druhu, zajištěných i nezajištěných zástavním právem na nemovitosti nebo majících nebo ne právo účasti na zisku dlužníka, a zvláště příjmy z vládních cenných papírů a příjmy z obligací nebo dluhopisů včetně prémie a odměn spojených s těmito cennými papíry, obligacemi nebo dluhopisy. Penále za pozdní platbu se nepovažují za úroky pro účely článku 11.

Podle Komentáře k Modelové smlouvě OECD článek 11 nezahrnuje úroky, které jsou považovány za dividendy ve smyslu článku 10. Otázka, zda smlouva dovoluje státu možnost zahrnout úroky překlasifikované na základě vnitrostátní legislativy na podíly na zisku pod článek 10, je tedy obvykle v praxi rozhodující.

⁷⁹ Tamtéž, s. 130–131. Srov. též kapitulu XIII. oddíl 3.6.

⁸⁰ Rozsudek NSS ze dne 10. února 2005, sp. zn. 2 Afs 108/2004. Blíže viz kapitola XIV. oddíl 2.4.

1.4 Článek 23 – Zamezení dvojího zdanění (*Elimination of Double Taxation*)

Článek 23 řeší otázku vyloučení dvojího zdanění v situaci, kdy daný typ příjmu může být zdaněn v zemi zdroje i v zemi příjemce, a to obecně možností zápočtu zahraniční daně proti dani v zemi příjemce nebo vyněním tohoto příjmu ze zdanění. V případě úroků, které vnitrostátní právo považuje za výplatu podílu na zisku, se však objevuje otázka, která metoda zamezení dvojího zdanění by měla být použita, zda metoda vztahující se k úrokům, nebo metoda vztahující se k dividendám. Státy se mohou lišit v pohledu na možnost zahrnutí úroků vyloučených na základě nízké kapitalizace pod článek dividendy. Většina států proto odmítá zcela automatické převzetí klasifikace úroku státem zdroje.⁸¹

V praxi dochází k situacím, ve kterých stát příjemce považuje přijatou platbu za úrok, který je podle aplikovatelné smlouvy ze zdanění v zemi zdroje vyloučen, a proto odmítá dovolit zápočet daně v zemi zdroje skutečně sražené z důvodu klasifikace platby jako dividendy, neboť tato daň podle jeho názoru neměla být z úroku podle smlouvy vůbec sražena. Řešením sporných situací je teoretická možnost dohody daňových správ obou zemí ve smyslu článku 25. Řešení sporů dohodou je však v praxi obvykle obtížné a zdlouhavé, a uzavření dohody nelze často prakticky vymoci.

1.5 Článek 24 – Zásady rovného nakládání (*Non-discrimination*)

Podle článku 24 obecně není možné podrobit osoby, které jsou rezidentem v jednom státě, ve druhém státě zdanění, které by bylo tíživější než zdanění, jemuž tento druhý stát podrobuje své vlastní rezidenty. Ve vztahu k otázce nediskriminace v oblasti odpočtu uznatelných položek při zjištění základu daně z příjmů podniků článek 24 výslovně stanoví, že pokud se nebude aplikovat článek 9 odstavce 1, článek 11 odstavce 6 nebo článek 12 odstavce 4, budou úroky, licenční poplatky a jiné výlohy placené podnikem jednoho smluvního státu rezidentu druhého smluvního státu odčitatelné pro účely stanovení zdanitelných zisků takového podniku za stejných podmínek, jako kdyby byly placeny rezidentu prvně zmíněného státu. Podobně jakékoliv dluhy podniku jednoho smluvního státu vůči rezidentovi druhého smluvního státu budou pro účely stanovení zdanitelného majetku takového podniku odčitatelné za stejných podmínek, jako kdyby byly smlouveny vůči rezidentu prvně zmíněného státu.

⁸¹ Viz *Piltz, D.* International aspects of thin capitalization: General Report. In *Cahiers de droit fiscal international*, volume LXXXIb, subject II, s. 132–133. The Hague: Kluwer Law International, 1996.

Podle názoru Výboru pro finanční záležitosti vyjádřeném v Komentáři k Modelové smlouvě OECD toto ustanovení nebrání státům zdroje v uplatňování vnitrostátních pravidel omezujících odpočet nákladů financování, zejména nízké kapitalizace, pokud jsou tato vnitrostátní pravidla slučitelná s článkem 9 odst. 1 a článkem 11 odst. 6, týkající se pravidel tržního odstupu. Pokud tato pravidla nejsou s dotyčnými články v souladu a jsou z nich přitom vyloučeni rezidenti tohoto státu, jedná se o diskriminaci, která je článkem 24 zakázána.

V praxi toto ustanovení nemá velký dopad, neboť daňové správy většiny států prohlašují svá pravidla nízké kapitalizace za souladná s články 9 i 11, a nemůže tedy podle jejich názoru docházet k diskriminaci podle článku 24. Nejsou informace ohledně případného úspěšného využití článku 24 smluv o zamezení dvojího zdanění k omezení uplatnění vnitrostátních pravidel nízké kapitalizace v přeshraničních situacích.⁸²

1.6 Článek 25 – Řešení případů cestou dohody (*Mutual Agreement Procedure*)

Podle článku 25 mohou být sporné případy na žádost daňových poplatníků řešeny dohodou pověřených státních orgánů. Tento postup je obecně považován za vhodný pro řešení některých specifických případů souvisejících s problémem aplikace vnitrostátních pravidel.⁸³

2. Další iniciativy OECD

Vedle koordinace a podpory států při uzavírání smluv o zamezení dvojího zdanění se OECD významnou měrou podílí na dalších důležitých iniciativách v oblasti zdanění. Velký příspěvek je v oblasti převodních cen (*Transfer Pricing*).⁸⁴ Již od roku 1979 pracuje OECD na koordinaci implementace pravidel tržního odstupu (*Arm's Length Principle*) v členských zemích OECD i mimo okruh jejích členů.⁸⁵ Obrovským přínosem pro harmonizaci přístupu jednotlivých zemí k této otázce bylo vypracování *Směrnice pro uplatňování převodních cen pro nadnárodní podniky a daňové správy* (*Transfer*

⁸² Tamtéž, s. 133–134.

⁸³ Viz *Sommerhalder, R.* Approaches to Thin Capitalisation. *European Taxation*, 1996, volume 36, iss. 3, s. 93. Amsterdam: International Bureau of Fiscal Documentation, 1996.

⁸⁴ Viz kapitola III. podkapitola 6.

⁸⁵ Práce na harmonizaci pravidel v oblasti převodních cen se účastní i nečlenské země OECD s významným podílem na světové ekonomice, například Brazílie, Čína a Indie. Viz de *Ruiter, M.* Overview of the OECD Work on Transfer Pricing [online]. Příspěvek na konferenci Alternative Methods of Taxation of Multinationals, Helsinky, červen 2012 [cit. 30. listopadu 2024]. Dostupné z: https://www.taxjustice.net/cms/upload/pdf/Marlies_de_Ruiter_1206_Helsinki_text.pdf.

Pricing Guidelines for Multinational Enterprises and Tax Administrations, TPG). Ta byla významně upravována a doplňována zejména v letech 2010 a 2017, poslední verze je z 20. ledna 2022.⁸⁶ Směrnice slouží jako významné vodítko pro daňové poplatníky i daňovou správu většiny ekonomicky významných států světa a její principy jsou obecně státy respektovány, i když některé aspekty domácí implementace se mohou lišit.

Další velkou oblastí je koordinace a zjednodušení mezinárodní spolupráce v oblasti výměny informací pro daňové účely. OECD se zaměřuje zejména na vytváření návrhu pravidel, která národním daňovým správám umožní lepší dohled na příjmy jejích podniků a občanů dosahovaných z finančních aktiv držených v zahraničí s cílem zvýšit transparentnost a snížit potenciál pro daňové úniky. Klíčové iniciativy v této oblasti zahrnují standardy pro výměnu informací na vyžádání (*Exchange of Information on Request, EOIR*) a zejména pro automatickou výměnu informací (*Automatic Exchange of Information, AEOI*).⁸⁷ Pro tento účel vyvinula OECD *Standard společného hlášení pro automatickou výměnu finančních účetních informací o zahraničních účtech (Common Reporting Standard, CRS)*. Právním podkladem je Úmluva o vzájemné správní pomoci v daňových záležitostech (*Convention on Mutual Administrative Assistance in Tax Matters*)⁸⁸ a na ni navazující Vícestranná dohoda o pravomoci kompetentních orgánů (*Multilateral Competent Authority Agreement, MCAA*)⁸⁹ připravená právě na půdě OECD, která signatářským zemím umožňuje automaticky sdílet informace s jinými státy bez nutnosti sjednávání individuálních bilaterálních dohod.

Nejvýznamnějším počinem OECD posledních let je ovšem iniciativa zaměřená na boj proti snižování daňového základu a přesouvání zisků mezi státy (*Base Erosion and Profit Shifting, BEPS*).⁹⁰

3. Akční plán BEPS

Na výzvu představitelů skupiny G20 zahájila OECD v roce 2013 práci na přípravě opatření proti daňovému plánování, které umožňují

⁸⁶ Viz https://read.oecd-ilibrary.org/taxation/oecd-transfer-pricing-guidelines-for-multinational-enterprises-and-tax-administrations-2022_0e655865-en#page1.

⁸⁷ Viz <https://www.oecd.org/tax/automatic-exchange/>.

⁸⁸ V České republice vyhlášená ve Sbírce mezinárodních smluv č. 2/2014 [cit. 30. listopadu 2024] Dostupné z: https://www.mfcr.cz/assets/attachments/Dane_Spoluprace_2014-02-01_Umluva-o-vzajemne-spravni-pomoci-v-danovych-zalezitostech-CZ.pdf.

⁸⁹ Česká republika je jedním z prvních signatářů MCAA již od září 2017, viz Signatories of the multilateral competent authority agreement on automatic Exchange of financial account information and intended first information exchange date [online]. Stav k 26. listopadu 2024 [cit. 30. listopadu 2024]. Dostupný z: <https://www.oecd.org/tax/automatic-exchange/about-automatic-exchange/crs-mcaa-signatories.pdf>.

⁹⁰ Viz Base Erosion and Profit Shifting (BEPS) [online] [cit. 30. listopadu 2024]. Dostupné z: <https://www.oecd.org/tax/beps/>.